

Dances catalanes (I)

per D. Sanahuja i Capella

Fou a principis de segle quan uns abnegats homes, desitjosos de recollir i propagar aquestes demostracions folklòriques, es llançaren a la seva recerca i amb l'ajuda dels vells dansaires de pobles i poblets que recordant la seva juvenesa els ensenyaren els punteigs i les coreografies tot cantant i xiulant-ne les melodies, aconseguiren enregistrar-ne un bon nombre que, posades a la disposició dels nostres esbarts, els popularitzaren; donaren a conèixer, així, aquesta incomparable riquesa costumista patrimoni de tots els catalans.

En una ocasió n'Aureli Capmany, conegut folklorista i escriptor, en un escrit que em dirigí deia: *"Quant ara fa mitja centúria uns pocs catalans decidiren evitar que la dansa tradicional de Catalunya i altres terres de llengua catalana caigués en desús i en perill de perdre's el seu record per sempre més, emprengueren la tasca de preveure la seva conservació; per aconseguir-ho es trobaren amb inconvenients, principalment pel que corresponia a la música, perquè a les ballades, en el temps que eren vivents aquells ballets, amb un músic que toqués el flabiol o la cornamusa, a vegades dos i escassament tres, en tenien prou; mes en restaurar-los no podien ésser presentats amb una tal pobresa musical i cercaren altres instruments i sonadors. També provaren de servir-se d'un sol instrument, que fou el piano, quan les sessions eren fetes en lloc tancat, però, per les de l'aire lliure cercaren una major sonoritat musical i utilitzaren la cobla establerta per a ballar la sardana i, per tant, calia que les tonades dels ballets fossin harmonitzades i instrumentades per mestres de música i així cada grup de restauradors havia de procurar-se les corresponents partitures, que a més d'escassejar, moltes d'elles pecaven de poca varietat instrumental i deficientes harmonitzacions.*

Actual això ja està solucionat gràcies a vos, mestre Sanahuja, que fundant les "Edicions Musicals Arraona" heu emprès la tasca de publicar la música dels ballets per a piano o per cobla facilitant així poder disposar d'aquell material tan necessari".

Han anat passant els anys i sempre s'han atorgat a la dansa catalana les característiques

Aureli Capmany i Farrés.

pròpies del lloc de la seva procedència i no se'ls ha escatimat mai la senzillesa, la distinció i a voltes una deliciosa ingenuïtat que les diferenciaven del "Ballet Clàssic" que, espectacularment, es presenta en els escenaris. Els ballets catalans són balls de plaça i, per aquest motiu, han d'estar nets de certes sofisticacions de què alguns esbarts els revesteixen amb el pretext de modernitzar-los; destrueixen així, la seva autenticitat i menyspreen a l'ensem els anys de treball i sacrificis aportats per infinitat de bons catalans que amb el sol afany d'enriquir i conservar aquest patrimoni no dubtaren a recórrer pam a pam tot el nostre territori. ¿No seria millor que, en lloc de "modernitzar-lo", s'ampliés amb noves aportacions, component "modernes" melodies i coreografies i respectar el fonament d'aquesta meravellosa obra que els nostres avantpassats crearen i ha arribat fins a nosaltres, no per malmetre-la, sinó per gaudir-ne i estimar-la?

Amics balladors i mestres d'esbart: penseu-hi:

Si voleu presentar ballets d'espectacle, presenteu-los: però que sien verdaderes i originals creacions dignes d'ésser considerades com a continuïtat d'aquestes altres danses que arreu del món han estat aplaudides i guardonades.

Entre els molts afeccionats a la busca i restauració de la dansa catalana podríem destacar Aureli Capmany, Joan Rigall i Joan Amades, dels quals a continuació i en propers "Quaderns" publicarem unes notes bio-

gràfiques per a coneixement dels qui no els han conegut i com a record i petit homenatge dels qui hem tingut l'honor de poder-los comptar entre els nostres amics.

AURELI CAPMANY I FARRÉS

Apunts biobibliogràfics escrits per ell mateix el dia 6 de juny de 1948 en commemoració del seu 80è aniversari.

Morí a Barcelona a l'edat de 86 anys el dia 9 d'octubre del 1954.

DIU ELL: Prèviament escaurà que faci constar que vcaig néixer el 26 de febrer del 1868, al carrer de Sant Joan de Montjuïc, i que els primers vint anys de la meua vida els vaig passar en companyia dels meus pares. Passada aquesta edat i après l'ofici de cisteller que exercien el pare, la mare, l'àvia i una tia, germana de la meua mare, em va ésser concedida una controlada llibertat; llavors em vaig sentir inclinat a possessionar-me de coneixements d'arts en les seves varietats, i a aquests efectes vaig ingressar a l'Escola de Belles Arts instal·lada a Llotja, a la qual vaig assistir nou cursos seguits. Si no em vaig treure un profit material per haver de seguir fent de cisteller, em vaig possessionar en canvi d'uns coneixements que varen ampliar la meua modesta instrucció. Sentia, també, amor vers la música. Havent estat un dels primers que contribuïren a la creació de l'Orfeó Català, vaig adquirir coneixements d'aquest art, els quals m'han permès de poder interpretar música vocal gregoriana, polifònica i popular, com a cantaire.

Al propi temps vaig ingressar soci del Centre Excursionista de Catalunya i encara, després, de l'Ateneu Barcelonès, en les Biblioteques de les quals Corporacions vaig trobar la font que m'ha sadollat de coneixements que els humils estudis pretèrits no m'havien proporcionat. Amb tot, la vida casolana no em privà, junt amb els amics conveïns, de fundar una societat destinada a fer comèdia i altres divertiments aprofitant l'obredor de casa, on vaig encetar la meua actuació d'actor que més endavant vaig practicar esporàdicament.

Arribada ja la primera dècada del segle

MORRAL

Trofeus
Copes
Medalles
Insignies
Clauers
Rètols
Etc.

Arimón, 113- 117
Tels. 725 49 77 - 725 41 87
SABADELL

Ramona

MARCS I MOTLLURES

Pérez Galdós, 36
Tel. 726 84 16
SABADELL

XX vaig establir instintivament el meu pla de treball fonamentant la meua actuació vers el folklore de Catalunya i la Història de Barcelona, com de llavors fins ara, he seguit mantenint i seguiré mentre Déu em doni força per a fer-ho, laborant per escrit o de paraula amb aquesta finalitat.

A l'any 1901 havia ja començat la publicació del "Cançoner popular" per ajudar a la vulgarització i conservació de les nostres cançons populars catalanes. Després d'escrits i publicats alguns articles periodístics vaig ésser nomenat l'any 1902, redactor de folklore del diari "La Renaixensa".

L'any 1903 vaig ésser sol·licitat per a dirigir un periòdic destinat a la infantesa al qual vaig donar nom i vida: "EN PATUFET", que aparegué en començar l'any 1904, servint-me d'aquest pseudònim per a redactar els articles de presentació de cada número. Transcorregut aquest any, la publicació passà a altres mans, col·laborant-hi encara l'any següent.

Entenent que la dansa popular, igual que les cançons, era convenient que fos conservada, l'any 1907 em va ésser possible poder acoblar vuit parelles que aprenguessin els nostres balls tradicionals, dels quals vaig fer la presentació el 25 de gener del 1908, i per assessorar-me de si aquesta tasca era estimable, dos anys després, el 1910, vaig presentar-los a l'Ateneu Barcelonès acompanyats d'una conferència apològica de la dansa tradicional de Catalunya, aconseguint que fos aprovada i aplaudida la seva restauració i conservació. El mateix any, l'Ajuntament de Barcelona organitzava al Palau de Belles Arts una festa dedicada a la cançó i a la dansa popular catalana, en la qual mentre l'Orfeó Català cantava la tonada, els meus deixebles de l'Esbart Català de Dansaires interpretaven les danses.

Sembrada la llavor, ha anat germinant i donant una abundància de fruits que fan albirar que les nostres cançons i danses populars, que el poble oblidava i tenia abandonades, no desapareixeran.

Entretant i des de l'any 1899, he explicat rondalles populars en públic; aquesta obligació m'ha obligat a seguir Catalunya, gairebé d'un cap a l'altre, tasca que encara dura a l'hora present i perdurarà mentre no em manquin les facultats per donar-li compliment.

Junt amb el plorat Adrià Gual, amb l'íntima amistat del qual m'honorava, vaig col·laborar en la direcció de danses i de ballets presentades en diverses sèries de funcions del Teatre Íntim, especialment en obres de Molière; així com en festivals de danses

Ball de bastons. Esbart "Els Pardalets del Rosselló", de Perpinyà.

hel·lèniques que s'han donat al Palau de la Música.

La meua natural propensió vers aquestes actuacions ha estat estimulada per l'amistat i constant relació personal amb diverses personalitats, tal com Cases-Carbó, Massó i Torrents, Angel Guimerà, Joan Maragall, Santiago Rusiñol i tants altres, com també el mestre folklorista Sebastià Farnés, amb la filla del qual, Maria Farnés i Pagès, em vaig casar l'any 1916: fou Apel·les Mestres el nostre padrí de bodes.

La direcció de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la dona m'encomanà, l'any 1914, les classes de jocs populars propis per a les nenes i a la vegada l'ensenyament, a les de més edat, de les nostres danses, que assoliren èxit per la cura amb què l'Institut procurà que fossin interpretades amb esplendidesa. A la vegada, l'any 1916, el President de la Diputació de Barcelona i de la Mancomunitat de Catalunya, disposà que m'encarregués d'unes classes folkòriques apropiades per als infants acollits a la Casa de Maternitat. Mercès a aquesta actuació esdevingué que en el curs que la il·lustre pedagoga doctora Montessori donà a Barcelona, em fos concedit de concórrer-hi, essent-me atorgat el títol de mestre d'aquesta especialitat aplicada a

l'escola de pàrvuls, i essent a la vegada acceptats per la Doctora, en el seu sistema, els nostres ballets populars, per a l'educació dels infants.

Aquesta obra era, a més, completada amb la creació del grup de petits ballaires, compost de nens i nenes, que començà a actuar l'any 1919, les quals actuacions no solament foren presentades en diversos indrets de la Ciutat, sinó en diverses poblacions importants de Catalunya. Per virtut de les esmentades actuacions, la dansa catalana ha arribat a convertir-se en un dels elements pedagògics de l'Escola Primària i, a la vegada, com a element educatiu de la joventut.

Vaig col·laborar també a l'establiment i direcció del teatre de titelles i marionetes instal·lat a la "Sala Reig" l'any 1922, espectacle que havia de vulgaritzar-se tant que semblava únicament propi d'un públic poc selecte.

Finalment, l'Ajuntament de Barcelona, em nomnà auxiliar de Biblioteca de Folklore, adscrita a l'Arxiu Històric de la Ciutat.

Heus ací el més destacat dintre el període d'una seixantena d'anys que m'ha estat possible de realitzar.

negre

Passeig de la Plaça Major, 38
Telèfon: 726.56.38 SABADELL

MODA
Pinol
SABADELL
Modista

Sant Ferran, 66 - Tel. 710 59 40
SABADELL

Dolceria
Corrent
Avda. Barberà, 6 - Tel. 710 36 90
SABADELL